

Євчук Вероніка Сергіївна
студентка гр. ФФМ-11, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: к. е. н., доцент Савчук С. В.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Враховуючи сучасний стан економіки в державі та регіонах, процес ефективного розподілу коштів місцевих бюджетів потребує особливої уваги, а вітчизняна система управління бюджетними ресурсами потребує модернізації. Поліпшення процесу імплементації бюджетних технологій є вкрай необхідним для нормалізації фінансових відносин та підвищення ефективності використання коштів з бюджетів різних рівнів. Попри розвиток та поширення програмно-цільового бюджетування в державі, якість надання суспільних послуг та рівень соціального забезпечення на сьогодні є незадовільними. Тому застосування ефективних інструментів оцінки бюджетних програм є одним із основних завдань уряду для гарантування ефективного виконання бюджетних зобов'язань.

Так, в умовах реалізації бюджетної реформи найбільш прогресивним і ефективним методом вважається програмно-цільовий, привабливість якого полягає у прогнозуванні результатів виконання кожної бюджетної програми та оцінці ефективності використання бюджетних коштів. Як свідчить практика його застосування в Україні, існування великої кількості бюджетних програм обтяжує процес контролю за цільовим використанням бюджетних коштів. Крім того, варто зазначити, що збільшення кількості програм, у свою чергу, зорієнтовано не на розвиток, а на фінансування поточного споживання. Також досить складним є процес погодження бюджетних програм у довгостроковій перспективі, що призводить до недофінансування та зміни пріоритетів бюджетного фінансування та обумовлює зростання кількості недофінансованих програм, які не досягають своїх кінцевих соціально-економічних цілей.

Крім того, узагальнюючи світовий досвід у реалізації програмно-цільового методу та порівнюючи вітчизняний досвід, можна відмітити й інші проблеми його реалізації в Україні, серед яких:

- незначний рівень інформаційного забезпечення процесу розроблення бюджетів із застосуванням даного методу. Незважаючи на те, що даний метод в Україні використовується вже тривалий період, цілком зрозумілою є відсутність чітко обґрунтованих шляхів його подальшого розвитку, що могло б пояснити причини виникнення тих чи інших проблем при формуванні бюджетних програм або при розподілі бюджетних коштів загалом;
- складність урахування взаємозалежності між бюджетними показниками та державними чи регіональними програмами;
- значні витрати ресурсів (інформаційних, людських, технічних тощо) у зв'язку із застосуванням даного методу;
- низький рівень мотивації суб'єктів використання методу програмно-цільового бюджетування;

- наявність конфліктних ситуацій між розробниками бюджетних програм та суб'єктами бюджетування.

Тому для успішного впровадження програмно-цільового методу на всіх рівнях бюджетної системи в Україні необхідним є: наявність чітко визначених стратегічних програм уряду, впровадження елементів стратегічного бюджетного планування, розробка й удосконалення програм розвитку регіонів та держави, розвиток системи показників виконання бюджетних програм, застосування позитивного досвіду зарубіжних країн в частині програмно-цільового бюджетування.

Зазначимо, що певних здобутків в успішному та ефективному використанні даного методу досягли такі країни як: Австралія, США, Велика Британія, Канада та Франція. Також від них намагаються не відставати Швеція (структурували державний бюджет відповідно до 27 сфер політики; цілі мають довгостроковий характер планування - на 5-7 років), Корея (на одне міністерство є 2 ключові програми, які можуть додатково охоплювати від 1 до 5 програм [5]), Нова Зеландія, усі країни ЄС, Росія. Україна, в свою чергу, намагається не відставати від світових лідерів в даному аспекті, але для досягнення таких результатів у вітчизняній практиці доцільним є подальше врахування зарубіжного досвіду.

Список використаних джерел:

1. Ніколаєва О. М., Маглаперідзе А. С. Місцеві фінанси: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2013. 354 с.
2. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/2.pdf>.
3. Котіна Г. М., Степура М. М., Гиренко Х. В. Програмно-цільове бюджетування та ефективність бюджетних програм в Україні: проблеми та протиріччя в імплементації. 2020.: URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/65.pdf.
4. Розпорядження КМУ від 14 вересня 2002 року №538-р «Про схвалення Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-p#Text>.
5. OECD Best Practices for Performance Budgeting, November 2018.